

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ

ОДЕСА
2019

ББК 36.81 + 36.82
УДК 663 / 664

Головний редактор, д-р техн. наук, проф.
Заступник головного редактора, канд. техн. наук, доцент.
Відповідальний редактор, д-р техн. наук, проф.

Б.В. Єгоров
Н.М. Поварова
Г.М. Станкевич

Редакційна колегія
доктори наук, професори:

Р.В. Амбарцумянц, А.Т. Безусов, С.В. Бельтюкова,
О.Г. Бурдо, Л.Г. Віннікова, О.І. Гапонюк,
К.Г. Іоргачова, Л.В. Капрельянц, Б.В. Косой,
С.В. Котлик, Г.В. Крусір, М.Р. Мардар, В.І. Мілованов,
В.В. Немченко, Л.А. Осипова, О.І. Павлов,
В.М. Плотніков, І.І. Савенко, О.Є. Сергєєва,
Л.М. Тележенко, О.С. Тітлов, Н.А. Ткаченко,
О.Б. Ткаченко, Г.М. Хмельнюк, В.А. Хобін. Н.К. Черно,
О.О. Коваленко, Д.О. Жигунов

доктори наук:

Одеська національна академія харчових технологій
Збірник наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів
Міністерство освіти і науки України. – Одеса: 2019. – 179 с.

Збірник опубліковано за рішенням вченої ради від 02.07.2019 р., протокол № 12
За достовірність інформації відповідає автор публікації

© Одеська національна академія харчових технологій, 2019

РОЗДІЛ 3

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ТЕХНОЛОГІЇ ПИТНОЇ ВОДИ ТА
ПЕРЕРОБЦІ М'ЯСА, МОЛОКА Й МОРЕПРОДУКТІВ**

НТБ ОНХАТ

Таким чином, заміна частини яловичини на гриби печориці у м'ясних біфштексах дає можливість: 1 – змінити співвідношення білкових речовин у напівфабрикатах, а саме, підвищити кількість білкових речовин рослинного походження і таким чином наблизити співвідношення білкових речовин рослинного і тваринного походження у продукті до рекомендованого, що дає змогу відносити рубані напівфабрикати для оздоровчого харчування; 2 – знизити собівартість напівфабрикатів за рахунок найбільш низької ціни на гриби печориці по відношенню до м'яса яловичини.

Науковий керівник – доц. Шлапак Г.В.

Література

1. Семенова А.А. Применение пищевых добавок в мясной промышленности // Пищевые ингредиенты: сырье и добавки, 2011, № 1, с.31-35.
2. Антипова Л.В., Глотова И.А., Рогов И.А. Методы исследования мяса и мясных продуктов . – М.: Колос, 2001.- 570 с.

РОЗРОБКА СИРОВАТКОВОГО НАПОЮ СПОРТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

**Казюк В. О., СВО «Магістр» ф-ту ТтаТХПіПБ
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса**

Посилення ефективності суспільного виробництва нерозривно пов'язане з раціональним використанням всіх вихідних ресурсів за принципами маловідходної та безвідходної технології.

Висока харчова цінність та унікальні біологічні властивості молока визначають необхідність використання всіх його компонентів виключно в харчових цілях. Проте традиційна технологія промислової переробки молока не дозволяє використовувати всі складові частини молока (сухих залишків) у такі молочні продукти, як вершкове масло, сир, кисломолочний сир, казеїн та інші. При їх виробництві неминуче отримують побічні продукти у вигляді знежиреного молока, маслянки та молочної сироватки, які широко використовують – для виготовлення харчових продуктів, кормових засобів, медичних, технічних та хімічних препаратів. Проблема повного і раціонального використання молочної сироватки, як вторинної сировини, є актуальною незалежно від отримуваних об'ємів, методів організації виробництва і форм власності в усіх країнах світу [1]. Повна переробка молочної сироватки дозволяє створити додаткові сфери використання сироваткових білків, лактози, зменшити забруднення стічних вод [2].

Рішення проблеми повного і раціонального використання сироватки в харчових продуктах здійснюється на основі промислової переробки. Серед різних сортів продуктів із сироватки багатообіцяючим напрямком є виробництво напоїв на основі сироватки. Такі напої виробляються як з додаванням натуральних інгредієнтів, так і з додаванням ароматизаторів і ароматичних речовин, а також напої з використанням біотехнології [3]. Особливий інтерес в харчовій галузі, як до молочної сироватки в цілому, так і до окремих її компонентів, приділяють виробники продуктів харчування спортсменів [4]. Спортивне харчування – це досить новий напрямок в харчовій промисловості, тому ринок таких продуктів в Україні представлений, в основному, продукцією імпортного виробництва [5].

На сьогоднішній день в Україні асортимент продуктів на основі молочної сироватки досить обмежений. Сфера застосування молочної сироватки зазвичай

обмежена через підвищену кислотність, недоліки органолептичних властивостей (солонуватий і кислуватий смак, виражений сироватковий запах) [6].

Для спортсменів, які прагнуть до досягнення високих результатів, питання раціонального харчування набуває особливого значення, оскільки взаємозв'язок харчування та фізичної працездатності в даний час не викликає сумнівів.

Сучасний спорт характеризується інтенсивними фізичними, психічними і емоційними навантаженнями. Грамотна побудова раціону харчування спортсмена з обов'язковим заповненням витрат енергії і підтримки водного балансу організму – важлива вимога при організації тренувального процесу. В основі стратегії харчування спортсменів лежать загальні принципи здорового харчування, проте є і спеціальні завдання. Вони полягають в підвищенні працездатності, віддаленням часу настання стомлення і прискорення процесів відновлення після фізичного навантаження [7].

Аналіз складу цих продуктів показує, що переважна більшість з них – це біологічно активні добавки, в складі яких використовуються різні компоненти молока, що виділяються, в т.ч., і з молочної сироватки. Найбільш часто при виробництві харчових добавок для спортивного харчування використовують суху молочну сироватку, концентрати і ізоляти білків молочної сироватки.

Кількість енергії, одержуваної за рахунок застосування харчових добавок для спортивного харчування, не повинна перевищувати 5-10% загальної калорійності раціону спортсменів, а застосування в великих кількостях не повинно бути тривалим, тому, можна не сумніватися, що такі продукти не вирішують проблеми збалансованого та раціонального харчування спортсменів, а всього лише частково доповнюють їх раціон. Таким чином, інші 90-95% калорійності необхідно отримувати за рахунок вживання звичайних повноцінних за складом харчових продуктів, в тому числі і молочних, що ще раз підтверджує актуальність створення продуктів з використанням компонентів молока, готових до безпосереднього вживання і які не мають обмежень в обсязі для вживання [4].

Ключовим моментом фізичної працездатності є оптимальне енергозабезпечення м'язової діяльності. Енергетична цінність харчового раціону більшості людей, в тому числі і спортсменів, забезпечується, головним чином, вуглеводами. Вуглеводи мають властивість вивільнювати енергію для життєдіяльності в процесі катаболізму, накопичуватися в печінці і м'язах, створюючи тим самим обмежений енергетичний резерв [7].

На кафедрі технології молочних, олійно-жирових продуктів і косметики було розроблено асортимент напоїв з ферментованої біфідобактеріями, неосвітленої молочної сироватки, з додаванням концентрату сироваткових білків, цукру та агару. Для підвищення біологічної цінності та покращення органолептичних показників до складу одного з напоїв додавались соки моркви, апельсину та лимону, до другого напою додавались соки: вишні, чорної смородини та лимону.

Науковий керівник – к.т.н., доцент кафедри ТМОЖПіК Скрипніченко Д.М.

Література

1. Prazeres A. R. Cheese whey management / A. R. Prazeres, F. Carvalho, J. Rivas. // J. Environmental Management. – 2012 – Vol. 110. – P. 48-68.
2. Macwan S. R. Whey and its utilization / S. R. Macwan, K. B. Dabhi, S. C. Parmar, K. D. Aparnathi // Int. J. Curr. Microbiol. App. Sci. – 2016. – Vol. 5. – № 8. – P. 134-155.

3. Шавыркіна Н.А. Характеристика ферментированных напитков на основе молочной сыворотки и фруктового сока / Н. А. Шавыркіна, М. В. Обрезкова, М. Н. Школьникова // Вестник КрасГАУ. – 2018. – № 2. – С. 112-117.
4. Новокшанова А.Л. Использование творожной сыворотки в индустрии спортивного питания / А. Л. Новокшанова, Е. В. Ожиганова // Молочнохоз. вес. – 2013. – № 4 (12). – С. 80-85.
5. Притульська Н.В. Сучасні тенденції ринку спортивного харчування / Н. В. Притульська, Ю. М. Мотузка // Хар. наука і технол. – 2012. – № 1. – С. 49-52.
6. Назаренко Ю. В. Особливості використання молочної сироватки та ретентату, отримання високоякісних напоїв оздоровчого харчування / Ю. В. Назаренко, С. Ю. Яценко // Збір. наук. пр. ХДУХТ. – Харків, 2016. – № 2 (23). – С. 127-142.
7. Борисова О.О. Питание спортсменов: зарубежный опыт и практические рекомендации: учеб.-метод. пособие / О. О. Борисова. – М.: Советский спорт, 2007. – 132 с.

ОТРИМАННЯ БЕЗКЛІТИННОГО ЕКСТРАКТУ МОЛОЧНОКИСЛИХ БАКТЕРІЙ

**Уманець А., студ. СВО «Бакалавр» ф-ту ТВтаТБ
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса**

Серед великого арсеналу мікроорганізмів в харчовій промисловості використовується обмежена їх кількість, які показали свою нешкідливість і здатність створювати цінні для людини продукти. До таких мікроорганізмів відносять молочнокислі бактерії.

Живі молочнокислі бактерії сьогодні розглядаються, як пробіотики, що покращують здоров'я людини, потрапляючи в кишківник.

Технологія виробництва молочнокислих бактерій розвивається у двох напрямках: отримання чистих культур в сухому ліофілізованому стані та виробництво біомаси бактерій для подальшого її використання для отримання біологічно-активних речовин. В цьому напрямку перспективним є отримання безклітинних екстрактів із суміші корисних бактерій, технології яких і була присвячена робота.

В роботі досліджувалось *Lactobacillus acidophilus* – вид грампозитивних анаеробних неспороутворюючих бактерій, що відносяться до роду лактобактерій. Для культивування бактерій *L.acidophilus* необхідно створення певного поживного середовища.

В якості середовища для вирощування даних молочнокислих бактерій використовували сироватку з додаванням кукурудзяного екстракту (з комплексом амінокислот, мікроелементів і вітамінів), буферні солі (цитрат натрію) і стимулятори росту (сульфат марганцю і аскорбінову кислоту). Культуральне середовище нейтралізували до рН 5,7 - 6,0, яке є нормальним для даного штаму бактерій.

Культивування й нарощування клітин ацидофільних паличок проводять при 40°C протягом 9-12 год при постійному підтримуванні рН. Після культивування проводять контроль біомаси. Біологічна концентрація лактобактерій має бути не менше 10⁸ клітин/мл, стороння мікрофлора повинна бути відсутня.

Технологія безклітинних екстрактів включає: відділення біомаси від культуральної рідини, проведення автолізу бактерій, відділення безклітинного субстрату від клітинних стінок фасування готового продукту.

STUDY OF VEGETABLE RAW MATERIALS INFLUENCE ON CRYOSCOPIC TEMPERATURE AND THE CONTENT OF FREE AND BOUND MOISTURE IN MILK-VEGETABLE BLENDS	
Viktoria Sapiga, Artur Mykhalevych, Galina Polischuk, Tetiana Osmak	55
ЗАСТОСУВАННЯ СТРУЖКИ КОКОСУ І ШОКОЛАДУ В ТЕХНОЛОГІЇ СИРКОВИХ МАС	
Іванцік С., В'язовченко С.	57
FLOUR PRODUCTION FOR MAKING FLATBREADS AT FLOUR MILLS OF UKRAINE	
Dragomyr A., Volkov A.	58
РОЗРОБКА РЕЖИМІВ ЕКСТРАГУВАННЯ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ РЕЧОВИН З ГРИБА ЧАГИ	
Томенко Т.Р.	59
ВИКОРИСТАННЯ БІОЛЮМІНЕСЦЕНЦІЇ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ВОДИ	
Воловик Т.М., Григораш В.С.	61
БІОТЕХНОЛОГІЧНІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА СОЄВОГО СОУСУ	
Мартинюк Л.С.....	63
М'ЯСНІ НАПІВФАБРИКАТИ СУЧАСНОГО НАПРАВЛЕННЯ	
Юшин Д.А.	65
НЕТРАДИЦІЙНА РОСЛИННА СИРОВИНА В М'ЯСНИХ НАПІВФАБРИКАТАХ	
Гроза А.О.	66
ВИДІЛЕННЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ МОЛОЧНОКИСЛИХ БАКТЕРІЙ З УКРАЇНСЬКИХ ФЕРМЕНТОВАНИХ ПРОДУКТІВЯК ГАМК-ПРОДУКУЮЧИХ БАКТЕРІЙ	
Жук О.В.....	68
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІЗОМАЛЬТИТОЛУ В ТЕХНОЛОГІЇ НАПІВФАБРИКАТУ ТИПУ СУФЛЕ	
Мурзіна А.Е., Мурзін А.В.....	70
М'ЯСНІ БІФШТЕКСИ ДЛЯ ОЗДОРОВЧОГО ХАРЧУВАННЯ	
Ярмола А.О.	71
РОЗРОБКА СИРОВАТКОВОГО НАПОЮ СПОРТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	
Казюк В. О.....	73
ОТРИМАННЯ БЕЗКЛІТИННОГО ЕКСТРАКТУ МОЛОЧНОКИСЛИХ БАКТЕРІЙ	
Уманець А.	75
ФУНКЦІОНАЛЬНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ БІЛКОВОЇ КОЛАГЕНОВОЇ ДОБАВКИ	
Гулієва А. Ю.	76

Наукове видання

**Збірник наукових праць
молодих учених, аспірантів
та студентів**

Том 1

Головний редактор, д-р техн. наук, проф. Б.В. Єгоров
Заст. головного редактора, канд. техн. наук, доц. Н.М. Поварова
Відповідальний редактор, д-р техн. наук, проф. Г.М. Станкевич
Технічні редактори А.В. Коваль, Т.Л. Дьяченко

Ум. друк. арк. 10,4